

**Workshop „Inovativní přístupy v sociálním výzkumu a výuce sociálního výzkumu“
24.10.2014, JABOK, Salmovská ul, Praha 2**

Organizuje Katedra pastorační a sociální práce ETF UK v Praze v rámci Institucionálního rozvojového programu „Vybudování výzkumné dílny KPSP“

Anotace příspěvků (řazeno dle programu)

Mentální mapy v akčním výzkumu

Veronika Plavcová, Laura Prisčáková, PhDr. Barbora Spalová, PhD., Ivana Trebická, Technická univerzita v Liberci, Pedagogická fakulta a Fakulta architektury

Již přes rok pracujeme na výzkumu v jedné liberecké městské části – Ruprechtice, jehož cílem je porozumět tomu, jak místní obyvatelé prakticky i konceptuálně ustanovují veřejný prostor. Spolu s místními obyvateli jsme vytvořili 140 mentálních map Ruprechtic (z toho 40 nakreslili žáci místní základní školy), které nyní zpracováváme do podkladů pro studenty architektury. Jejich úkolem bude nabídnout obyvatelům projekty intervence do ruprechtických prostorů, které by jejich veřejné užívání podpořily a učinily příjemnějším.

Způsoby zvládání chudoby a ohrožení chudobou rodinami s nezletilými dětmi

PhDr. Marie Špiláčková, PhD., Fakulta sociálních studií Ostravské univerzity v Ostravě

Příspěvek prezentuje výsledky výzkumu, realizovaného na Fakultě sociálních studií OU v Ostravě. Cílem bylo analyzovat životní situace rodin s nezletilými dětmi v různých fázích sociální diskvalifikace a způsoby, kterými se rodiny vyrovnávají s chudobou a riziky chudoby. Cílem bylo také zjištění, jakou úlohu ve zvládání těchto situací hraje sociální práce. Metodologicky byl výzkum podložen kvantitativní výzkumnou strategií s technikou strukturovaného rozhovoru. Výsledné poznatky o životních situacích a způsobech zvládání budou použity k inovaci metod sociální práce s rodinami s dětmi, které žijí v chudobě nebo jsou chudobou ohroženi.

Sociolog v komunitním plánování

Mgr. Petra Klvačová, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Příspěvek bude věnován tomu, jakou roli může hrát sociolog v procesu komunitního plánování sociálních služeb. A to v situaci, kdy je v tomto procesu zapojen jako výzkumník, který na základě konkrétního zadání zpracovává prakticky orientované průzkumy a analýzy. Je přitom partnerem dalších aktérů, zejména expertů na komunitní plánování, kteří řídí a

koordinují vznik komunitního plánu. Možnosti a specifika spolupráce mezi sociologem-výzkumníkem a expertem-praktikem budou v příspěvku ilustrovány na konkrétních příkladech, stejně jako některé vedlejší, leckdy nezamýšlené, výsledky a přínosy této spolupráce. V příspěvku vycházím ze své několikaleté praxe spolupráce s Centrem pro komunitní práci Střední Čechy

Specifika komunitně orientovaného výzkumu

PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Sociálně vědní výzkum představuje relativně stabilní soubor kvalitativních a kvantitativních metod a technik, v jejichž aplikaci hraje – až na výjimky – ústřední roli osoba výzkumníka. Typickým je také relativně přesně definovaný objekt výzkumu. Komunitně orientovaný výzkum přináší několik zásadních odchylek od popsaných principů. Mezi ně patří participativní prvky výzkumu, využití komunitních stakeholders pro stanovení rámce výzkumu, využití kreativních technik získávání znalostí o komunitě. Dalším charakteristickým prvkem výzkumu je jasně definovaný cíl využít poznatků k sociální změně a posílení komunity. Příspěvek shrne poznatky autorky v této oblasti a nabídne několik příkladů komunitně orientovaného výzkumu.

Využití datového archivu v sociálním výzkumu a výuce výzkumu

PhDr. Eva Křížová, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Příspěvek informuje o možnosti využít datové soubory s přiloženými dotazníky z rozsáhlých veřejných sociálních výzkumů, jež jsou uloženy v Českém sociálně vědním archivu a po uzavření kontraktu bezplatně zpřístupněny pro účely nekomerčního akademického výzkumu a výuky. Mnohá témata těchto výzkumů jsou blízká problematice sociální práce i zdravotnictví či urbanistiky. Studenti mohou cvičit výzkumné dovednosti na těchto datových souborech (např. základní statistické procedury). Ve výzkumných částech absolventských prací mohou studenti využít taková data pro komparaci s vlastními výsledky. Příspěvek předkládá doporučený postup užití datových souboru a upozorňuje na rizikové či chybné postupy nakládání s těmito daty.

Hodnocení vlivu sociální intervence na kvalitu života seniorů závislých na péči druhé osoby

PhDr. Hana Janečková, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Příspěvek přináší informaci o specifické sociální intervenci směřující ke zlepšení kvality života seniorů se syndromem demence a jejich pečujících rodin. Jde o tvořivé využití vzpomínek (reminiscence) v práci s rodinami, spojené s cílenou podporou osob s demencí. Zároveň se uskutečňovaly konzultace pečujících s přítomnými odborníky a probíhal výcvik reminiscenčních asistentů. Pro hodnocení efektu tohoto komplexního programu bylo využito metod participativního akčního výzkumu. Po každém setkání se pod vedením koordinátorky projektu realizovaly hodnotící rozhovory s účastníky výcviku, bylo využito metody pozorování i sebehodnotících a hodnotících dotazníků. Do hodnotícího procesu se tak zapojili všichni účastníci programu. Cílem bylo získávat průběžně zpětnou vazbu od všech zúčastněných, udržovat vysokou kvalitu programu a zlepšovat dovednosti účastníků výcviku i rodinných pečujících. Hodnocen byl efekt reminiscenčního programu, který se projevil v řadě dimenzí: v chování a projevech osob s demencí, v postojích, pocitech a dovednostech rodinných pečujících a konečně též v dovednostech, kterým se naučili noví reminiscenční asistenti.